

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA POPOV c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 74153/01)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

18 ianuarie 2005

DEFINITIVĂ

18/04/2005

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Popov c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), în Camera compusă din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

DI J. CASADEVALL,

DI M. PELLONPÄÄ,

DI R. MARUSTE,

DI S. PAVLOVSKI,

DI J. BORREGO BORREGO,

DI J. ŠIKUTA, *judcători*,

și dl M. O'BOYLE, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 14 decembrie 2004 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 74153/01) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Serghei Popov („reclamant”), la 28 iunie 2001.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl V. Jereghi de la Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului din Republica Moldova. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în conformitate cu articolul 6 § 1 al Convenției, că din cauza neexecutării hotărârii din 5 noiembrie 1997 dreptul său ca o instanță să hotărască asupra drepturilor sale cu caracter civil a fost încălcat și că el nu a putut beneficia de bunurile sale, fiind încălcat, astfel, dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Reclamantul a pretins, de asemenea, violarea articolelor 3 și 13 ale Convenției.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra. La 7 ianuarie 2003, o Cameră din cadrul acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis examinarea fondului cererii concomitent cu admisibilitatea cererii. Ea a decis, de asemenea, să se dea prioritate cauzei în conformitate cu articolul 41 al Regulamentului Curții, luând în considerație vârsta avansată a reclamantului și starea rea a sănătății sale.

5. La 3 decembrie 2003, Președintele Secțiunii a Patra a decis să-l autorizeze pe dl Vanu Jereghi ca reprezentant al reclamantului în conformitate cu articolul 36 (4) (a) al Regulamentului Curții.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în anul 1925 și locuiește în Chișinău.

7. În 1941, autoritățile sovietice au naționalizat casa părinților reclamantului. În același an, familia sa a fost deportată în Rusia și în Uzbekistan.

8. La 8 decembrie 1992, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 1225-XII „privind reabilitarea victimelor represiunilor politice săvârșite de regimul comunist totalitar de ocupație”. Legea a permis victimelor represiunilor sovietice să revendice proprietățile lor confiscate sau naționalizate.

9. În 1997, reclamantul a depus o cerere de chemare în judecată la Judecătoria sectorului Centru, prin care a cerut restituirea casei părinților săi. Deoarece casa a fost procurată de la stat de către foștii chiriași, reclamantul a solicitat pe cale judiciară declararea nulă a contractelor de vânzare-cumpărare. De asemenea, el a cerut evacuarea tuturor locatarilor casei.

10. La 25 iunie 1997, Judecătoria sectorului Centru a hotărât în favoarea reclamantului și a indicat restituirea casei. Ea a declarat nule contractele prin care casa a fost vândută chiriașilor. De asemenea, instanța a indicat Consiliului municipal să evacueze toți locatarii și să-i asigure cu spațiu locativ alternativ.

11. Consiliul municipal, Ministerul Privatizării și locatarii au depus la Tribunalul municipiului Chișinău apel împotriva hotărârii Judecătoriei sectorului Centru. La 5 noiembrie 1997, Tribunalul municipiului Chișinău a respins apelul, menținând hotărârea Judecătoriei sectorului Centru cu câteva modificări în text. Deoarece nimeni nu a depus recurs, hotărârea din 5 noiembrie 1997 a devenit irevocabilă.

12. În 1999, 2000 și 2001, executorul judecătoresc responsabil de caz a inițiat proceduri împotriva Consiliului municipal pentru refuzul de a executa hotărârea din 5 noiembrie 1997 și alte douăzeci și șase de hotărâri similare.

La 28 decembrie 1999, Judecătoria sectorului Centru a emis o încheiere prin care a impus o amendă în marime de 18 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a EUR 1.53 la acea dată) șefului Direcției Locative a Consiliului municipal pentru neexecutarea hotărârilor.

La 25 august 2000, aceeași instanță a emis o altă încheiere prin care a impus o amendă de MDL 1,800 (echivalentul a EUR 161 la acea dată) Consiliului municipal. Instanța a constatat *inter alia* că lipsa fondurilor și a apartamentelor disponibile nu poate fi invocată de Consiliul municipal pentru a justifica neexecutarea hotărârilor judecătorești menționate mai sus.

Consiliul municipal a depus apel împotriva acestei încheieri, iar la 24 ianuarie 2001, Tribunalul municipiului Chișinău a anulat-o pe motiv că lipsa fondurilor și a apartamentelor disponibile a împiedicat, în mod obiectiv, Consiliul municipal să execute hotărârile.

La 23 februarie 2001, Judecătoria sectorului Centru a emis o încheiere prin care a impus Consiliului municipal o amendă în mărime de MDL 1,800.

13. Între 1997 și 2002, reclamantul a înaintat numeroase plângeri Consiliului municipal, Judecătoriei sectorului Centru și Ministerului Justiției cu privire la neexecutarea hotărârii din 5 noiembrie 1997. În răspunsurile lor, Consiliul municipal și Ministerul Justiției au informat reclamantul că, din cauza lipsei de fonduri pentru construcția blocurilor locative și a lipsei spațiului locativ alternativ pentru persoanele evacuate, hotărârea din 5 noiembrie 1997 nu putea fi executată.

14. În aprilie 2004, patru locatari ai casei reclamantului au depus la Curtea de Apel Chișinău o cerere de revizuire a hotărârilor din 25 iunie 1997 și 5 noiembrie 1997. Bazându-se pe articolul 449 al noului Cod de procedură civilă (a se vedea paragraful 21 de mai jos), ei au declarat în cererea lor că le-au devenit cunoscute circumstanțe noi. De asemenea, ei au solicitat instanței să-i repună în termenul de depunere a cererii, având în vedere faptul că noua informație a fost obținută de ei de la Arhiva Națională în aprilie 2004.

La 26 mai 2004, Curtea de Apel a hotărât în favoarea locatarilor, casând hotărârile din 25 iunie 1997 și 5 noiembrie 1997 și a indicat redeschiderea procedurilor ca urmare a noilor fapte descoperite. Instanța, de asemenea, a decis repunerea în termenul de depunere a cererii.

Noile fapte pe care s-a bazat Curtea de Apel în hotărârea sa au fost o ediție a Monitorului Oficial municipal din anul 1940 și câteva certificate de la Arhiva Națională și din Registrul bunurilor imobile datate din aprilie și mai 2004. Conform acestor documente, din cauza unei schimbări a numerelor caselor de pe stradă, nu era clar dacă casa prevăzută în hotărârile irevocabile sau o altă casă a aparținut familiei reclamantului. Curtea de Apel nu a specificat în hotărârea sa dacă articolul 449 al noului Cod de procedură civilă avea efect retroactiv; nici dacă au fost prezentate motive pentru repunerea în termenul de depunere a cererii de revizuire.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNĂ PERTINENTĂ

15. Prevederile relevante ale Legii nr. 1225-XII din 8 decembrie 1992, cu modificările din 23 noiembrie 1994, sunt următoarele:

Articolul 12. Restituirea averii persoanelor supuse represiunilor

„(1) Cetățenilor Republicii Moldova, supuși represiunilor politice și ulterior reabilitați, li se restituie, la cererea lor sau a moștenitorilor lor, averea confiscată, naționalizată sau luată în alt mod. ...

(5) Actele de vânzare – cumpărare sau de înstrăinare în alt mod a caselor, clădirilor și a altor construcții și bunuri confiscate, naționalizate sau luate de la persoanele supuse represiunilor, efectuate după reabilitarea acestora, se declară nule pe cale judiciară, la cererea persoanelor supuse represiunilor sau a moștenitorilor lor”.

16. În anul 1998, articolul de mai sus a fost completat cu un nou alineat prin Legea nr. 84-XIV din 8 iulie 1998, care prevede următoarele:

„(6) Persoanele care urmează a fi evacuate din casele restituite sunt asigurate cu spațiu locativ peste rând, la momentul evacuării, de către autoritățile administrației publice locale, în conformitate cu legislația”.

17. Articolul 325 al Codului de procedură civilă, în vigoare între 26 decembrie 1964 și 12 iunie 2003 „vechiul Cod de procedură civilă”, prevede următoarele:

„Hotărârile instanțelor de judecată rămase definitive ... pot fi supuse revizuirii în cazurile când:

1) s-au descoperit fapte sau împrejurări ce nu au fost și nu au putut fi cunoscute de părți;”

Articolul 426, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Împotriva actelor efectuate de executorul judecătoresc în cadrul executării unei hotărâri sau împotriva refuzului de a efectua asemenea acte, creditorul-urmăritor sau debitorul poate face recurs. ...”

18. Articolul 478 al Codului civil, în vigoare între 26 decembrie 1964 și 12 iunie 2003 „vechiul Cod civil”, prevede următoarele:

„Prejudiciul cauzat persoanei fizice sau juridice în urma acțiunilor ilicite ale organelor de cercetare penală, de anchetă preliminară, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești se repară de către stat integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcții de răspundere din organele de cercetare penală, de anchetă preliminară, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în modul stabilit de lege.”

19. Conform Buletinului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova din februarie 2003 (p. 17), articolul 478 al vechiului Cod civil, împreună cu alte prevederi relevante din legislația Republicii Moldova, era aplicabil în cazul:

reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurii represive de ținere sub arest, tragerii ilegale la răspundere penală, condamnării ilegale;

efectuării ilegale, în cazul anchetării ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării ilegale din lucru (funcție), precum și a altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice;

supunerii ilegale la arest administrativ ori la muncă corecțională, confiscării ilegale a averii, aplicării ilegale a amenzii;

efectuării măsurilor operative de investigații cu încălcarea prevederilor legislației;

ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, ștampilelor, precum și blocării conturilor bancare.

20. La 12 iunie 2003, a intrat în vigoare un nou Cod civil. Articolul 1404 al noului Codului civil prevede următoarele:

„(1) Prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal sau nesoluționarea în termen legal a unei cereri de către o autoritate publică sau de către o persoană cu funcție de răspundere din cadrul ei se repară integral de autoritatea publică ...

(2) Persoanele fizice au dreptul să ceară repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile indicate la alin. 1. (...)”

21. La 12 iunie 2003, a intrat în vigoare un nou Cod de procedură civilă. Articolul 449, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Temeiurile declarării revizuirii

Revizuirea se declară în cazul în care:

c) au devenit cunoscute unele circumstanțe sau fapte esențiale ale pricinii care nu au fost și nu au putut fi cunoscute petiționarului anterior;”

Articolul 450, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„Cererea de revizuire se depune:

c) în termen de 3 luni din ziua când persoana interesată a luat cunoștință de circumstanțele sau faptele esențiale ale pricinii care nu i-au fost cunoscute anterior și nu i-au putut fi cunoscute”

ÎN DREPT

22. Reclamantul s-a plâns, în baza articolului 3 al Convenției, că neexecutarea hotărârii din 5 noiembrie 1997 timp de mulți ani a constituit tratament inuman și degradant. Articolul 3 prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante”.

23. În continuare, el a pretins că dreptul său ca o instanță să hotărască asupra drepturilor sale cu caracter civil a fost încălcat, ca urmare a neexecutării de către autorități a hotărârii din 5 noiembrie 1997. El s-a bazat pe articolul 6 § 1 care, în partea sa relevantă, prevede:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil...”.

24. De asemenea, el a declarat că nu a avut căi de recurs interne efective împotriva neexecutării hotărârii din 5 noiembrie 1997, contrar articolului 13, care prevede:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale”.

25. În fine, el a pretins că din cauza neexecutării hotărârii în favoarea sa, el nu a putut beneficia de bunurile sale, astfel, dreptul său la protecția proprietății garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție a fost încălcat. Articolul 1 al Protocolului nr. 1 prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor”.

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

A. Pretinsa violare a articolului 3 al Convenției

26. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii din 5 noiembrie 1997 timp de mulți ani a constituit o violare a articolului 3 al Convenției. Reclamantul a pretins că, fiind o persoană în vârstă, el a îndurat umilințe severe prin faptul că a trebuit să ceară, în mod repetat, autorităților să execute hotărârea.

27. Curtea notează că reclamantul nu a dovedit această pretenție. Mai mult, se pare că suferința pe care el a îndurat-o, ca urmare a neexecutării hotărârii, nu a fost suficientă încât să constituie tratament inuman și degradant conform articolului 3 al Convenției (*Ireland v. the United Kingdom*, hotărâre din 18 ianuarie 1978, Seria A nr. 25, § 162).

28. Prin urmare, această pretenție urmează a fi declarată inadmisibilă ca fiind vădit nefondată în conformitate cu articolul 35 §§ 3 și 4 al Convenției.

B. Alte pretenții

1. Neepuizarea căilor de recurs interne

29. În observațiile sale din 21 februarie 2003, 21 iulie 2003 și 5 august 2003, cu referire la restul pretențiilor, Guvernul a invocat obiecția că nu au fost epuizate căile de recurs interne, pe motiv că reclamantul nu a folosit toate căile disponibile de recurs conform dreptului național.

(a) Articolul 426 al vechiului Cod de procedură civilă

30. Guvernul a declarat că reclamantul nu a depus recurs împotriva actelor executorului judecătoresc în conformitate cu articolul 426 al vechiului Cod de procedură civilă (a se vedea paragraful 17 de mai sus).

31. Curtea reiterează că regula de epuizare a căilor de recurs interne, la care se face referire în articolul 35 § 1 al Convenției, se bazează pe prezumția că cadrul legal național prevede un recurs efectiv împotriva pretinselor încălcări. Sarcina probațiunii îi aparține Guvernului care invocă neepuizarea, care urmează să convingă Curtea că un recurs efectiv a fost disponibil în teorie și practică în perioada relevantă, adică că recursul a fost accesibil, capabil de a aduce o redresare în ceea ce privește pretenția reclamantului și a oferit șanse rezonabile de succes (a se vedea *V. v. the United Kingdom* [GC], nr. 24888/94, § 57, ECHR 1999-IX).

32. Curtea notează că reclamantul nu se plânge de actele executorului judecătoresc, ci de refuzul autorităților locale de a îndeplini indicațiile instanței și ale executorului judecătoresc. Mai mult, Curtea notează că executorul judecătoresc a avut un rol foarte activ în încercările de a convinge Consiliul municipal să execute hotărârea (a se vedea paragraful 12 de mai sus). Prin urmare, un recurs împotriva refuzului executorului judecătoresc de a acționa nu ar fi servit interesului reclamantului de a obține executarea hotărârii judecătorești în favoarea sa. Mai mult, chiar dacă presupunem că reclamantul ar fi depus recurs împotriva actelor executorului judecătoresc și ar fi obținut o hotărâre care să confirme că neexecutarea a fost ilegală conform dreptului național, o astfel de acțiune nu ar fi obținut nimic nou, singura consecință fiind eliberarea unui alt titlu executoriu care ar permite executorului judecătoresc să continue executarea hotărârii din 5 noiembrie 1997. Prin urmare, Curtea conchide că o astfel de acțiune ar fi fost inefectivă și că cererea nu poate fi respinsă pentru neepuizarea căii de recurs prevăzute de articolul 426 al vechiului Cod de procedură civilă (a se vedea *Jasiuniene v. Lithuania* (dec.), nr. 41510/98, 24 octombrie 2000).

(b) Articolul 478 al vechiului Cod civil

33. Guvernul a declarat că reclamantul nu a epuizat calea de recurs prevăzută de articolul 478 al vechiului Cod civil (a se vedea paragraful 18 de mai sus).

34. Reclamantul a declarat că articolul 478 nu prevedea un recurs efectiv în sensul articolului 35 § 1 al Convenției. În susținerea acestei declarații, reclamantul a atras atenția Curții la practica instanțelor naționale cu privire la această chestiune rezumată în Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova (a se vedea § 19 de mai sus), conform căreia articolul 478 al vechiului Cod civil împreună cu alte prevederi relevante ale legislației moldovenești erau aplicabile numai în cazurile de abuz din partea organelor de urmărire penală și a poliției.

35. Guvernul nu a prezentat nici o probă pentru a dovedi că această prevedere ar putea fi folosită într-un caz de neexecutare a unei hotărâri judecătorești civile. În contextul celor de mai sus, Curtea nu consideră ca fiind stabilit faptul că articolul 478 al vechiului Cod civil a constituit un recurs efectiv, în sensul articolului 35 § 1 al Convenției, pentru pretenția reclamantului cu privire la neexecutare.

(c) Articolul 1404 al noului Cod civil și articolul 449 al noului Cod de procedură civilă

36. Guvernul a declarat că reclamantul nu a epuizat căile de recurs prevăzute de articolele 1404 și 449 ale noilor Coduri civil și de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 12 iunie 2003 (a se vedea paragrafele 20 și 21 de mai sus).

37. Curtea reiterează că aprecierea dacă au fost epuizate căile de recurs interne, în mod normal, este efectuată cu referire la data la care cererea a fost depusă la Curte. Totuși, această regulă cunoaște excepții, care pot fi justificate de circumstanțele speciale ale fiecărei cauze (*Brusco v. Italy* (dec.), nr. 69789/01, ECHR 2001-IX).

38. Chiar dacă presupunem că această cauză este o excepție de la regula generală, Curtea notează că articolul 1404 al noului Cod civil prevede un principiu general declarativ cu privire la răspunderea delictuală a autorităților statale în cazurile în care un prejudiciu a fost „cauzat printr-un act administrativ ilegal sau nesoluționarea în termen legal a unei cereri”. În această cauză nu a existat nici un act administrativ și nici un termen legal nu a fost încălcat. Mai mult, acest articol nu prevede nici un remediu legal sau procedural specific pentru cazurile de neexecutare a hotărârilor judecătorești irevocabile. În ceea ce privește articolul 449 al noului Cod de procedură civilă, Curtea notează că el enumeră temeiurile în baza cărora pot fi redeschise cauzele în care a fost pronunțată o hotărâre irevocabilă.

39. Drept urmare, legile invocate de Guvern trebuie distinse de Legea Pinto invocată în cauza *Brusco v. Italy*, menționată mai sus, unde legea italiană a fost special elaborată și a intrat în vigoare pentru a soluționa problema sistemică a duratei exagerat de lungi a procedurilor contrare Convenției.

40. În această cauză, Curtea observă că Guvernul pur și simplu a invocat două articole din noul Cod civil și noul Cod de procedură civilă care stabilesc principiul răspunderii autorităților publice și temeiurile redeschiderii procedurilor judiciare. Totuși, Guvernul nu a indicat în baza căror prevederi legale reclamantul ar fi putut obține executarea hotărârilor și repararea prejudiciului cauzat prin neexecutarea timp de mai mulți ani a hotărârilor; nici nu a prezentat exemple de cazuri în care aceste prevederi au fost cu succes invocate în acest sens. Curtea nu consideră că Guvernul a demonstrat suficient eficiența recursului respectiv sau că reclamantul, la această etapă târzie, ar trebui să se adreseze din nou instanțelor naționale și să încerce să facă uz de el.

41. În consecință, motivul obiecției cu privire la articolul 1404 al noului Cod civil și la articolul 449 al noului Cod de procedură civilă nu poate fi admis.

2. Primul pretins abuz al reclamantului

42. Printr-o scrisoare din 2 iunie 2004, Guvernul a informat Curtea că, la 26 mai 2004, Curtea de Apel a casat hotărârea din 5 noiembrie 1997 (a se vedea § 14 de mai sus).

43. Guvernul a declarat că reclamantul a acționat cu rea-credință, prezentând intenționat Curții informații eronate precum că casa în cauză a aparținut familiei sale, în timp ce, de fapt, nu era așa. În acest context, el a considerat cererea abuzivă în sensul articolului 35 § 3 al Convenției și a solicitat Curții s-o declare inadmisibilă.

44. În scrisorile sale din 7 și din 24 iunie 2004, reclamantul a declarat că decizia Curții de Apel din 26 mai 2004 nu conținea o constatare cu privire la fondul cauzei și că, prin urmare, instanța nu a constatat că casa nu i-a aparținut lui. Curtea de Apel doar a redeschis procedura, având în vedere noile circumstanțe care au devenit cunoscute. Reclamantul a pretins că redeschiderea procedurii a fost o formă de presiune împotriva sa din partea Guvernului (a se vedea § 46 de mai jos) și a solicitat Curții să continue examinarea pretențiilor sale cu privire la neexecutarea hotărârii irevocabile din 5 noiembrie 1997. De asemenea, el și-a exprimat intenția de a depune o nouă cerere cu privire la încălcarea principiului securității raporturilor juridice, ca urmare a casării hotărârii irevocabile din 5 noiembrie 1997, după aproape șapte ani.

45. Curtea este de acord cu reclamantul că declarația Guvernului se pare că nu are nici un suport, deoarece nu există o hotărâre irevocabilă care să fi stabilit că casa în cauză nu a aparținut familiei reclamantului și că reclamantul a știut acest lucru. Prin decizia sa din 26 aprilie 2004, Curtea de Apel doar a redeschis procedura și redeschiderea este acum subiectul unei noi pretenții pe care Curtea o va examina în cadrul unei cereri separate. Ea nu găsește nici o probă de rea-credință a reclamantului și respinge această obiecție.

3. Cel de-al doilea pretins abuz al reclamantului

46. În scrisoarea sa din 7 iunie 2004, reclamantul a declarat că, la 20 mai 2004, Agentul Guvernamental i-a oferit pentru semnare un acord potrivit căruia el ar consimți să-și retragă cererea sa adresată Curții și ar renunța la dreptul său la orice compensație în schimbul primirii casei sale. Potrivit reclamantului, Agentul Guvernamental i-a sugerat că, în cazul refuzului său, Curtea de Apel va examina cererea de revizuire depusă de părți și va casa hotărârea irevocabilă din 1997, menținând procedura nesoluționată pentru o perioadă îndelungată. Potrivit reclamantului, el a refuzat să semneze acordul, iar, drept urmare, la 26 mai 2004, hotărârea irevocabilă a fost casată. După această procedură, la 26 mai 2004, Agentul Guvernamental, aparent, i-a spus reclamantului că dacă el ar

fi consimțit să semneze acordul, procedura de revizuire urmată de casarea hotărârii și redeschiderea procedurilor nu ar fi avut loc.

Reclamantul și-a exprimat îngrijorarea cu privire la pretinsa presiune exercitată asupra sa de către Guvern; totuși, el nu a prezentat o pretenție în baza articolului 34 al Convenției.

47. Guvernul a negat învinuirile reclamantului, numindu-le „eronate și neadevărate”. Bazându-se pe articolul 38 § 2 al Convenției și pe articolul 62 § 2 al Regulamentului Curții, Guvernul a declarat că, având în vedere caracterul confidențial al negocierilor de reglementare amiabilă în procedurile în fața Curții, reclamantul nu a putut să se bazeze pe nici o comunicare scrisă sau verbală făcută în cadrul unor astfel de negocieri. Mai mult, Guvernul a declarat că acuzațiile reclamantului au fost ofensatoare și defăimătoare. El a declarat că Curtea ar trebui, astfel, să declare cererea inadmisibilă pentru abuzul de dreptul de a sesiza Curtea cu o cerere individuală.

48. Curtea reiterează importanța principiului conform căruia negocierile cu privire la reglementarea amiabilă sunt confidențiale și că comunicările făcute de părți în contextul unor astfel de negocieri nu pot servi drept bază în procedurile contencioase. Mai mult, nu se poate exclude faptul că o încălcare a acestui principiu ar putea, în anumite circumstanțe, să justifice concluzia că o cerere este inadmisibilă pe motivul abuzului de dreptul de a sesiza Curtea cu o cerere individuală. Totuși, acest principiu nu poate fi interpretat într-o astfel de manieră încât să permită o constrângere nepotrivită din partea oricărei părți în proceduri. Totuși, acestea fiind spuse, deoarece reclamantul nu a depus nici o pretenție în baza articolului 34 al Convenției că el a fost împiedicat să prezinte cererea sa, Curtea nu vede nici un motiv să examineze această chestiune din proprie inițiativă și, astfel, lasă deschisă întrebarea dacă învinuirea cu privire la constrângerea nepotrivită este sau nu fondată.

49. În ceea ce privește declarațiile Guvernului cu privire la pretinsul abuz, Curtea consideră că o cerere, în mod normal, nu ar fi respinsă ca fiind abuzivă în conformitate cu articolul 35 § 3 al Convenției în baza faptului că ea a fost „ofensatoare” sau „defăimătoare” decât dacă a fost, în mod intenționat, bazată pe fapte neadevărate (a se vedea *Varbanov v. Bulgaria*, nr. 31365/96, § 36, ECHR 2000-X sau *Rehak v. the Czech Republic* (dec.), nr. 67208/01, 18 mai 2004). Totuși, în baza materialelor aflate în posesia sa, Curtea nu poate să conchidă că reclamantul și-a bazat învinuirile sale pe informații despre care el știa că nu sunt adevărate. Prin urmare, această declarație este respinsă.

50. Curtea consideră că pretențiile reclamantului în temeiul articolelor 6 § 1 și 13 ale Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică întrebări de drept care sunt suficient de serioase, încât examinarea lor să depindă de o examinare a fondului, și că nici un alt temei pentru declararea lor

inadmisibile nu a fost stabilit. Curtea, prin urmare, declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLELOR 6 § 1 ȘI 13 ALE CONVENȚIEI

51. În temeiul articolelor 6 § 1 și 13 ale Convenției, reclamantul s-a plâns de refuzul autorităților de a executa hotărârea Judecătoriei sectorului Centru din 5 noiembrie 1997. El a declarat că nu a dispus de un recurs efectiv național împotriva neexecutării hotărârii.

52. Guvernul nu a prezentat observații cu privire la fondul acestor pretenții.

53. Curtea reiterează că articolul 6 § 1 asigură oricărei persoane dreptul de a înainta orice pretenție cu privire la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil în fața unei instanțe judecătorești sau tribunal; în acest fel, el cuprinde „dreptul la o instanță”, din care dreptul de acces, adică dreptul de a institui proceduri în fața instanțelor judecătorești în litigii civile, constituie un aspect. Totuși, acest drept ar fi iluzoriu dacă sistemul de drept al unui Stat Contractant ar permite ca o hotărâre judecătorească irevocabilă și obligatorie să rămână neexecutată în detrimentul unei părți. Ar fi de neconceput ca articolul 6 § 1 să descrie în detaliu garanțiile procedurale oferite părților aflate în litigiu – proceduri care sunt echitabile, publice și prompte – fără a proteja executarea hotărârilor judecătorești; a interpreta articolul 6 ca referindu-se în exclusivitate la accesul la o instanță și îndeplinirea procedurilor, ar putea duce la situații incompatibile cu principiul preeminenței dreptului, pe care Statele Contractante și-au asumat angajamentul să-l respecte atunci când au ratificat Convenția. Executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță trebuie, prin urmare, privită ca o parte integrantă a „procesului” în sensul articolului 6 (a se vedea *Hornsby v. Greece*, hotărâre din 19 martie 1997, *Reports* 1997-II, p. 510, § 40).

54. O autoritate de stat nu poate să invoce lipsa fondurilor și a spațiului locativ alternativ ca scuză pentru neexecutarea unei hotărâri. Firește, o întârziere în executarea unei hotărâri ar putea fi justificată de circumstanțe speciale. Dar întârzierea nu poate fi astfel, încât să prejudicieze esența dreptului protejat conform articolului 6 § 1 al Convenției (a se vedea *Immobiliare Saffi v. Italy* [GC], nr. 22774/93, § 74, ECHR 1999-V). În această cauză, reclamantul nu trebuia împiedicat să beneficieze de succesul obținut în urma litigiului, care s-a referit la evacuarea locatarilor casei sale.

55. Este adevărat că hotărârea din 5 noiembrie 1997 a fost subiectul procedurii de revizuire care a culminat cu decizia Curții de Apel din 26 mai

2004 de a redeschide procedurile. Acest fapt, totuși, nu pune la îndoială caracterul irevocabil al hotărârii din 5 noiembrie 1997 care a rămas neexecutată timp de aproape șapte ani, până la finalizarea procedurii de revizuire.

56. Prin omisiunea timp de mai mulți ani de a lua măsurile necesare pentru a executa hotărârea irevocabilă în această cauză, autoritățile moldovenești au privat prevederile articolului 6 § 1 al Convenției de toate efectele benefice.

57. Prin urmare, a existat o violare a articolului 6 § 1 al Convenției.

58. Curtea nu consideră necesar de a se expune asupra pretenției în baza articolului 13 al Convenției, deoarece articolul 6 § 1 este *lex specialis* cu privire la neexecutare. Cerințele articolului 13, în acest context, sunt absorbite de cele ale articolului 6 § 1.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

59. În continuare, reclamantul pretinde că datorită neexecutării hotărârii în favoarea sa, el nu a putut beneficia de bunurile sale și, astfel, dreptul său la protecția proprietății garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție a fost încălcat.

60. Guvernul nu a prezentat observații cu privire la fondul acestei pretenții.

61. Curtea reiterează că o „pretenție” poate constitui un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, dacă ea este suficient de certă pentru a fi executorie (a se vedea *Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis v. Greece*, hotărâre din 9 decembrie 1994, Seria A nr. 301-B, § 59).

62. Curtea notează că reclamantul a avut o pretenție executorie care a rezultat din hotărârea din 5 noiembrie 1997 până la 26 mai 2004, când Curtea de Apel a casat hotărârea. Prin urmare, rezultă că imposibilitatea reclamantului de a obține executarea hotărârii, între 5 noiembrie 1997 și 26 mai 2004, a constituit o ingerință în dreptul său la respectarea bunurilor sale, așa cum este prevăzut în prima propoziție a primului paragraf al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

63. Prin neexecutarea hotărârii Judecătoriei sectorului Centru, autoritățile naționale au împiedicat reclamantul să obțină evacuarea locatarilor și să beneficieze de casa sa. Guvernul nu a prezentat nici o justificare pentru această ingerință, iar Curtea consideră că lipsa fondurilor și a spațiului locativ alternativ disponibil nu poate justifica o astfel de omisiune (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ambrosi v. Italy*, nr. 31227/96, §§ 28-34, 19 octombrie 2000). La fel, nici faptul că, la 26 mai 2004, Curtea de Apel a decis să redeschidă procedurile nu justifică neexecutarea hotărârii înainte de această dată.

64. Prin urmare, a existat o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

65. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înantelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

A. Prejudiciul material

66. Reclamantul a solicitat 125,689 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material suferit ca rezultat al refuzului autorităților de a executa hotărârea din 5 noiembrie 1997. El a pretins că această sumă va acoperi pierderea profitului pe care a suportat-o ca rezultat al imposibilității de a folosi casa și terenul aferent.

67. Reclamantul a declarat că el ar fi închiriat casa și terenul aferent dacă hotărârea ar fi fost executată la timp, adică imediat după ce a devenit executorie la 5 noiembrie 1997. În susținerea pretențiilor sale, reclamantul a prezentat scrisori din partea câtorva agenții imobiliare, conform cărora chiria pentru un metru pătrat în imobilele din vecinătatea casei sale varia între 3 dolari SUA (USD) și USD 20 lunar. Reclamantul a declarat că el ar fi obținut USD 10 pentru un metru pătrat. El a înmulțit numărul metrilor pătrați cu acest preț și apoi a înmulțit rezultatul cu numărul de luni în care el nu a putut folosi casa.

68. Guvernul a declarat că suma pretinsă de reclamant este excesivă, fără a propune, totuși, o altă sumă care ar fi realistă în opinia sa și fără a contesta prețul chiriei prezentat de reclamant. De asemenea, el nu a contestat suprafața casei. În fine, Guvernul a declarat că *restitutio in integrum* ar fi o satisfacție echitabilă suficientă.

69. În lumina redeschiderii procedurilor, ca urmare a deciziei Curții de Apel din 26 mai 2004, Curtea consideră că chestiunea aplicării articolului 41 al Convenției, în ceea ce privește compensațiile pentru prejudiciu material, nu este gata pentru decizie. În consecință, ea decide s-o rezerve.

B. Prejudiciul moral

70. Reclamantul a solicitat EUR 50,000 cu titlu de prejudiciu moral suferit ca rezultat al refuzului autorităților de a executa hotărârea din 5 noiembrie 1997

pentru o perioadă mai mare de șase ani și jumătate, până la decizia Curții de Apel din 26 mai 2004.

71. El a declarat că neexecutarea de către autorități a hotărârii i-a cauzat suferințe, deoarece casa disputată reprezenta pentru el nu numai o valoare materială, dar și o valoare emoțională, fiindcă aceasta a fost casa părinților săi în care el și-a petrecut copilăria.

72. Mai mult, reclamantul a susținut că el a fost umilit și tratat cu dispreț pe parcursul anilor în care el a trebuit să implore funcționarii publici și să aștepte în fața oficiilor lor pentru a obține executarea hotărârii.

73. Guvernul a contestat suma pretinsă de reclamant, susținând că este excesivă în lumina jurisprudenței Curții. El a declarat că în unele cauze simpla constatare de către Curte a unei violări a fost considerată o satisfacție echitabilă suficientă. Guvernul, în continuare, a citat cauza *Brumărescu v. România* (satisfacție echitabilă) ([GC], nr. 28342/95, ECHR 2001-I), unde reclamantului i s-au alocat USD 15,000 cu titlu de prejudiciu moral, declarând că în această cauză suma ar trebui să fie mai mică.

74. Curtea consideră că reclamantului i-a fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al neexecutării hotărârii timp de o perioadă atât de lungă, mai ales având în vedere vârsta sa avansată. Ea alocă reclamantului suma de EUR 5,000 cu titlu de prejudiciu moral.

C. Costuri și cheltuieli

75. Reclamantul a pretins, de asemenea, EUR 1,610 cu titlu de costuri și cheltuieli suportate în fața Curții, din care EUR 1,492 erau taxe de reprezentare, iar restul sumei reprezentau cheltuielile pentru traducerea documentelor din engleză în română, precum și pentru diverse lucrări de secretariat.

76. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă, declarând că reclamantul nu a dovedit cheltuielile de reprezentare pretinse.

77. Curtea reamintește că pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41 al Convenției, trebuie stabilit faptul dacă ele au fost necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004- ...).

78. În această cauză, luând în considerație lista detaliată prezentată de reclamant, criteriile de mai sus, complexitatea cauzei și faptul că o parte din pretenții au fost declarate inadmisibile, Curtea acordă reclamantului EUR 1,000 pentru costurile și cheltuielile angajate.

D. Dobânda

79. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda să fie calculată în dependență de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Declară* în unanimitate inadmisibilă pretenția în baza articolului 3 al Convenției;
2. *Declară* cu șase voturi contra unul restul cererii admisibilă;
3. *Hotărăște* cu șase voturi contra unul că a existat o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
4. *Hotărăște* în unanimitate că nu este necesar să se expună asupra articolului 13 al Convenției;
5. *Hotărăște* cu șase voturi contra unul că a existat o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
6. *Hotărăște* cu șase voturi contra unul
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 5,000 (cinci mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 1,000 (o mie euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertiți în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
7. *Hotărăște* în unanimitate că chestiunea aplicării articolului 41 al Convenției în ceea ce privește prejudiciul material nu este gata pentru decizie;
prin urmare,
 - (a) rezervă chestiunea respectivă;

- (b) invită Guvernul și reclamantul să informeze Curtea, pe parcursul a șase luni de la data acestei hotărâri, despre orice evoluții în redeschiderea procedurilor sau despre orice acord la care ei ar putea ajunge;
- (c) rezervă procedura ulterioară și deleghează Președintelui Camerei competența de a fixa același lucru, dacă va fi necesar.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 18 ianuarie 2005, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Michael O'BOYLE
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

În conformitate cu articolul 45 § 2 al Convenției și articolul 74 § 2 al Regulamentului Curții, opinia parțial concordantă și parțial disidentă a dlui Pavlovschi este anexată la această hotărâre.

N.B.
M. O'B.

OPINIA DISIDENTĂ A JUDECĂTORULUI PAVLOVSKI

Spre marele meu regret, eu nu pot să subscriu concluziilor la care a ajuns majoritatea în această cauză.

Eu aş dori să declar că am o simpatie profundă față de reclamant, dl Popov, care a avut de suferit considerabil alături de multe alte persoane, ca rezultat al ilegalităților comise de regimul totalitar stalinist. Eu respect vârsta dumnealui destul de avansată. Dar aceste sentimente de simpatie și respect nu trebuie să predomine asupra chestiunilor de drept. De asemenea, acestea nu trebuie să scutească reprezentantul său legal de sarcina de a prezenta probe.

1. CU PRIVIRE LA ADMISIBILITATE

În ceea ce privește admisibilitatea cauzei, eu nu sunt convins de argumentele date de majoritatea pentru respingerea obiecțiilor preliminare ale Guvernului. În opinia mea, nu este bine de a respinge poziția Înaltei Părți Contractante fără a verifica argumentele aduse.

Poziția luată de Guvernul Republicii Moldova nu mi se pare atât de neîntemeiată precum este prezentată în hotărâre. Aici eu mă refer la abuzurile de dreptul de a depune o cerere la Curte comise în mod clar de reprezentantul reclamantului. Eu las deschisă chestiunea dacă aceste abuzuri au fost atât de grave încât să facă cererea inadmisibilă (deși, în opinia mea, ele au fost), deoarece gravitatea lor ar fi trebuit să fie examinată de către Cameră. Camera ar fi trebuit, cel puțin, să le recunoască și să le condamne, chiar dacă ea nu ar fi declarat cererea inadmisibilă.

Omisiunea de a proceda în acest fel poate crea o impresie falsă că majoritatea, în mod tacit, susține limbajul ofensator și insultător folosit de reprezentantul reclamantului împotriva Guvernului pârât și, de asemenea, acceptă prezentarea de către reclamant a unor informații false sau eronate.

Dați-mi voie să demonstrez câteva fapte ale cauzei care, în opinia mea, dovedesc declarația de mai sus.

În al doilea paragraf al scrisorii sale, datată din 1 septembrie 2004, reprezentantul reclamantului scrie:

„...la momentul când cererea dlui Popov se afla într-o fază destul de avansată la Curte, când Guvernul a fost obligat să informeze Curtea despre posibilitatea unei reglementări amiabile a cauzei, Guvernul a inițiat procedura de revizuire a cauzei.”

În paragraful 6 al aceleiași scrisori el, de asemenea, scrie:

„...pe parcursul unei perioade de trei luni când existau toate posibilitățile de a executa hotărârea irevocabilă, Guvernul a încercat să poarte niște negocieri dubioase cu

reclamantul, făcându-i o propunere foarte clară reclamantului de a-și retrage cererea de la Curte, în caz contrar, va fi inițiată procedura de revizuire.”

În următorul paragraf al scrisorii, reprezentantul reclamantului conchide:

„...reclamantul a refuzat să-și retragă cererea de la Curte, iar ca rezultat al acestui fapt a fost inițiată procedura de revizuire.”

În scrisoarea sa din 4 iunie 2004, reprezentantul reclamantului scrie:

„...Guvernul nu a soluționat cauza pe calea reglementării amiabile, dar a continuat să joace un joc foarte murdar.”

Mai târziu, în timp ce descria procedura de revizuire, avocatul reclamantului din nou a numit această procedură „...un joc murdar al Guvernului”.

În opinia mea, declarația făcută de reprezentantul reclamantului precum că „Guvernul a inițiat procedura de revizuire în această cauză” este vădit neadevărată, cu alte cuvinte este intenționat falsă.

Caracterul fals al acestei informații prezentată oficial Curții Europene a Drepturilor Omului de către reprezentantul reclamantului rezultă evident din probele prezentate nouă.

Aceste probe arată că reprezentantul reclamantului știa foarte bine că nu Guvernul a inițiat procedura de revizuire, dar acele persoane care au pierdut proprietatea asupra a trei apartamente disputate și în privința cărora exista un risc real să fie evacuate din acele apartamente - Leonid Muntean, Nina Muntean, Grigore Demciuc și Tatiana Demciuc.

Realitatea riscului ca aceste persoane să fie evacuate este confirmată de înștiințările de evacuare emise de autorități pe numele lor, care pot fi găsite în dosarul nostru.

Faptul că reprezentantul știa cu siguranță că Guvernul nu era implicat în procedura de revizuire rezultă din însăși scrisoarea reprezentantului reclamantului, trimisă Curții la 4 iunie 2004, în care, vorbind despre casarea hotărârii irevocabile, el a scris:

„...încheierea a fost pronunțată în baza unei cereri de revizuire depusă de persoanele care locuiesc în imobilul care aparține clientului meu.”

Contrar acestor spuse ale sale, în scrisoarea menționată mai sus, datată din 1 septembrie 2004, avocatul reclamantului a făcut următoarea acuzație împotriva Guvernului Republicii Moldova:

„...reclamantul a refuzat să-și retragă cererea de la Curte (CEDO), iar ca rezultat al acestui fapt a fost inițiată procedura de revizuire”.

Anume această afirmație este, în opinia mea, intenționat falsă din următoarele motive.

În scrisoarea sa din 4 iunie 2004, sus-menționată, reprezentantul reclamantului a adus următoarele acuzații Guvernului Republicii Moldova:

„La 20 mai 2004, reprezentantul dlui Popov, Ivan Turceac, în discuția cu Agentul Guvernului Republicii Moldova la CEDO, a fost solicitat să semneze un acord prin care Guvernul s-a angajat să-i permită dlui Popov accesul la proprietatea sa, iar reclamantul trebuia să-și retragă cererea la Curte. ...Reprezentantul dlui Popov a refuzat să semneze un astfel de acord. ...după 6 zile, la 26 mai 2004, Curtea de Apel a pronunțat o încheiere de casare a hotărârii din 1997.”

Din această scrisoare rezultă clar că discuția dintre Agent și dl I. Turceac a avut loc la 20 mai 2000. În același timp, într-o copie a încheierii pronunțate de către Curtea de Apel la 26 mai 2004 și prezentată Curții este indicat că procedura de revizuire a fost inițiată în baza cererilor depuse de G. Demciuc, T. Demciuc, N. Muntean și L. Muntean la 14 aprilie 2004.

Astfel, este imposibil ca procedura de revizuire să fi fost inițiată după refuzul reprezentantului reclamantului de a semna un acord de reglementare amiabilă, deoarece acea procedură a început la 14 aprilie 2004, în timp ce pretinsa discuție dintre reprezentantul reclamantului și reprezentantul Guvernului a avut loc (dacă a avut loc) la 20 mai 2004, care cronologic este cu mai mult de o lună mai târziu.

Doar o singură concluzie poate rezulta din toate aceste fapte: informația transmisă Curții de reprezentantul reclamantului, prin care el a încercat să inducă în eroare Curtea, pretinzând că procedura de revizuire a fost inițiată ca o formă de presiune din partea Guvernului din cauza refuzului reprezentantului reclamantului de a semna un acord, este intenționat falsă.

Toate aceste manipulări de fapte și materiale legale care sunt, în mod clar, compromițătoare și defăimătoare pentru Guvernul Republicii Moldova, au distorsionat situația reală. Din păcate, în pofida acestui fapt, ele au rămas fără nici o examinare și chiar fără nici o reflectare în hotărâre.

Și acest lucru este în pofida poziției clare și directe a Guvernului Republicii Moldova cu privire la această chestiune. Dați-mi voie să citez o parte din observațiile Guvernului.

„...Prin urmare, considerăm că reprezentantul reclamantului aduce acuzații violente autorităților naționale. Guvernul consideră aceste acuzații ofensatorii. Mai mult, în jurisprudența Comisiei cererile în care un reclamant a făcut declarații defăimătoare despre Guvern au fost respinse ca fiind un abuz de dreptul de a depune o cerere la Curte. Din acest motiv, noi solicităm Curții să ia în considerație această informație, care oferă Curții un motiv de a declara cererea inadmisibilă în corespundere cu decizia din 30 septembrie 1968 într-o cauză similară *X and Z v. the Federal Republic of Germany*.”

În conformitate cu jurisprudența Curții, o cerere poate fi respinsă pe motiv că ea constituie un abuz de dreptul de a depune o cerere la Curte. Acesta poate fi cazul în care termenii folosiți la adresa Guvernului pârât sunt priviți ca „ofensatorii”, „difăimători” sau

„excesivi” (*Rafael v. Austria*, nr. 2424/65, decizia Comisiei din 24 mai 1966, Yearbook 9, p. 427).

O cerere va fi, de asemenea, respinsă ca fiind un abuz de dreptul de a depune o cerere la Curte dacă se pare că fie pretențiile reclamantului sunt, în mod intenționat, bazate pe acuzații false, fie reclamantul, în mod intenționat, a prezentat informații eronate cu scopul de a induce în eroare Curtea. Același lucru se aplică și atunci când reclamantul poate să prezinte doar argumente nefondate”.

În opinia mea, această poziție nu este total irelevantă.

În decizia sa din 24 mai 1966, în cauza *Rafael v. Austria* (cererea nr. 2424/65), Comisia, vorbind despre acuzațiile reclamantului îndreptate împotriva Guvernului Austriei și reprezentanților săi, a declarat că ea le-a considerat „în mod clar difăimătoare pentru Guvernul Austriei”, notând în continuare „că remarcile reclamantului sunt îndreptate împotriva persoanelor care reprezintă Guvernul în această procedură și care trebuie să se bucure de o protecție specială împotriva declarațiilor difăimătoare în ceea ce privește modul în care ei exercită aceste funcții”. Comisia a conchis că „reclamantul a abuzat de dreptul de a depune o cerere la Curte”.

Dacă în această cauză acuzațiile reprezentantului reclamantului îndreptate împotriva reprezentanților Guvernului Republicii Moldova sunt bazate pe fapte reale sau doar pe invenții neîntemeiate, ar fi trebuit examinate de Curte în conformitate cu regula: „*Verba fortius accipientur contra proferentum*” (cuvintele urmează să fie interpretate cu precădere în detrimentul celui care le folosește). Dar nu a fost cazul.

Eu nu pot înțelege de ce reprezentanții Guvernului Republicii Moldova ar trebui să beneficieze de un grad mai mic de protecție decât reprezentanții, spre exemplu, ai Guvernului Austriei, așa precum s-a făcut referire în decizia sus-menționată.

Din păcate, hotărârea nu ne oferă nici un răspuns la această întrebare.

În schimb, majoritatea a propus să se ia o altă atitudine, în viziunea mea, incorectă, lăsând această chestiune neexaminată. În paragraful 48 al hotărârii se prevede:

„...deoarece reclamantul nu a depus nici o pretenție în baza articolului 34 al Convenției că el a fost împiedicat să prezinte cererea sa, Curtea nu vede nici un motiv să examineze această chestiune din proprie inițiativă și, astfel, lasă deschisă întrebarea dacă învinuirea cu privire la constrângerea nepotrivită este sau nu fondată.”

Din păcate, eu nu pot să subscriu concluziei majorității că reclamantul nu a depus nici o pretenție că el a fost împiedicat să prezinte cererea sa. Reclamantul a prezentat o astfel de pretenție, menționând exercitarea presiunii cu fiecare ocazie.

În paragraful 46 al hotărârii, este menționat suficient de precis:

„reclamantul a declarat că, la 20 mai 2004, Agentul Guvernamental i-a oferit pentru semnare un acord potrivit căruia el ar consimți să-și retragă cererea sa adresată Curții și ar renunța la dreptul său la orice compensație în schimbul primirii casei sale. Potrivit reclamantului, Agentul Guvernamental i-a sugerat că, în cazul refuzului său, Curtea de Apel va examina cererea de revizuire depusă de pârâți și va casa hotărârea irevocabilă din 1997, menținând procedura nesoluționată pentru o perioadă îndelungată. Potrivit reclamantului, el a refuzat să semneze acordul, iar, drept urmare, la 26 mai 2004, hotărârea irevocabilă a fost casată. După această procedură, la 26 mai 2004, Agentul Guvernamental, aparent, i-a spus reclamantului că dacă el ar fi consimțit să semneze acordul, procedura de revizuire urmată de casarea hotărârii și redeschiderea procedurilor nu ar fi avut loc.

Reclamantul și-a exprimat îngrijorarea cu privire la pretinsa presiune exercitată asupra sa de către Guvern.”

Ce este aceasta dacă nu o pretenție?

Este adevărat că reclamantul nu a dat nici o caracterizare legală acuzațiilor sale și că el nu a menționat în mod expres articolul 34, dar, în conformitate cu jurisprudența Curții, el nu era obligat s-o facă. Ține de sarcina Curții să dea aprecierea legală pe care ea o crede potrivită faptelor prezentate ei.

În hotărârea sa în cauza *Foti and Others v. Italy*, hotărâre din 10 decembrie 1982, Seria A nr. 56, pp.15-16, § 44, Curtea a declarat:

„Instituțiile create în conformitate cu Convenția au, totuși, competența de a examina în lumina tuturor cerințelor Convenției circumstanțele de care se plânge un reclamant. În îndeplinirea sarcinii lor, instituțiile Convenției sunt libere să dea faptelor cauzei, constatate ca fiind stabilite în baza probelor prezentate lor, o apreciere de drept diferită de cea dată de reclamant sau, dacă este necesar, să analizeze faptele într-o manieră diferită; mai mult, ele trebuie să ia în considerație nu numai cererea originală, dar și documentele adiționale care o completează (a se vedea, spre exemplu, hotărârea *Guzzardi* menționată mai sus, Seria A, nr. 39, pp. 22-23, §§ 62-63, și hotărârea *Ringeisen* din 16 iulie 1971, Seria A nr. 13, pp. 40-41, § 98, comparată cu p. 34, § 79 și pp. 39-40, §§ 96-97).”

Din păcate, această jurisprudență nu a fost luată în considerație. Acest fapt a dus la o situație în care acuzațiilor extrem de importante și grave nu le-a fost dată nici o apreciere. Mai mult, toate materialele neverificate prezentate de avocatul reclamantului au fost folosite în hotărâre într-un mod care a creat o iluzie cu privire la posibila implicare a Guvernului în procedura de revizuire, ca o formă de presiune ilegală asupra reclamantului, în pofida faptului că nici o probă nu a fost prezentată de reclamant în acest sens.

Merită a fi menționat, de asemenea, că în Republica Moldova ingerința ilegală în administrarea justiției este o infracțiune prevăzută de articolul 303 al Codului penal. O astfel de ingerință, comisă de o persoană care se folosește de funcția sa oficială, este considerată conform legislației o infracțiune comisă cu circumstanțe agravante, care se pedepsește cu închisoare de la 2 la 5 ani. Astfel, pretinzând că reprezentanții Guvernului au intervenit în examinarea de către

Curtea de Apel a cererilor depuse de persoanele enumerate mai sus, reprezentantul reclamantului, în termeni practici, îi acuză de o activitate criminală și de comiterea unei infracțiuni prevăzută de articolul 303 § 3 al Codului penal.

În decizia sa din 18 mai 2004, în cauza *Rehak v. the Czech Republic* (cererea nr. 67208/01), Curtea a declarat cererea inadmisibilă pe motiv de abuz de dreptul de a depune o cerere la Curte din partea reclamantului. Acest abuz, în opinia Curții, a constat din acuzații cu privire la activitatea criminală a anumitor reprezentanți ai Grefei și apartenența lor la serviciile de securitate. Curtea a declarat:

„acuzațiile reclamantului sunt intolerabile, depășind limitele unei critici normale, chiar greșite, și constituie o sfidare a instanței. Un astfel de comportament din partea reclamantului – chiar presupunând că cererea sa originală nu ar fi vădit nefondată – este contrar dreptului de a depune o cerere individuală la Curte...”

Eu înțeleg perfect poziția luată de Curte în cauza de mai sus, și anume, că acuzațiile neîntemeiate cu privire la activitatea criminală sunt „intolerabile”. Ceea ce nu pot înțelege este de ce astfel de acuzații ar trebui tolerate atunci când sunt făcute împotriva unor reprezentanți ai unei Înalte Părți Contractante.

În opinia mea, în astfel de situații, Curtea, bazându-se pe „faptele cauzei, constatate ca fiind stabilite în baza probelor prezentate ei”, ar trebui să solicite probe de la cei care aduc aceste acuzații.

Una din maximele de drept spune: „*Ei incumbit probatio qui dicit, non qui nega*”. În română aceasta ar putea fi tradusă ca „Sarcina probațiunii îi aparține celui care afirmă, nu celui care neagă”.

Dacă nu au fost prezentate probe, Camera trebuie să exprime opinia că partea relevantă a cererii este nefondată (decât dacă ea declară cererea inadmisibilă ca fiind un abuz de dreptul de a depune o cerere la Curte) și nu trebuie să lase deschisă speculațiilor întrebarea dacă reprezentanții Guvernului au folosit sau nu mijloace ilegale de constrângere față de reclamant sau au intervenit ilegal în administrarea justiției.

În scrisorile adresate Curții, avocatul reclamantului, acționând ca reprezentant al Comitetului Helsinki (a se vedea paragraful 2 al hotărârii), referindu-se la procedura de revizuire, o numește, precum am citat, „un joc murdar al Guvernului”. În opinia mea, această expresie este, în mod clar, ofensatoare și defăimătoare. Nu este clar în ce mod, în opinia avocatului, Guvernul i-ar fi putut împiedica pe Leonid Muntean, Nina Muntean, Grigore Demciuc și Tatiana Demciuc, în privința cărora exista un risc real să fie evacuați din casele lor, să depună o cerere prin care să inițieze procedura de revizuire.

O persoană care pretinde că este avocat ar trebui să știe că un Guvern nu poate, în nici un mod, să limiteze accesul cetățenilor săi la o instanță. Revenind la această cauză, Guvernul Republicii Moldova nu trebuie, în nici un mod, să împiedice persoanele menționate mai sus fie să aibă acces la o instanță, fie să folosească drepturile lor garantate de lege.

Mai există o chestiune pe care aș dori s-o ridic aici. În conformitate cu articolul 62 § 2 al Regulamentului Curții, toate negocierile de reglementare amiabilă sunt confidențiale:

„...În conformitate cu art. 38 § 2 al Convenției, negocierile purtate în vederea ajungerii la o reglementare amiabilă a litigiului sunt confidențiale și nu trebuie să influențeze observațiile făcute de părți în cadrul procedurii contencioase. Nici o comunicare scrisă sau orală, precum și nici o ofertă de reglementare intervenită în cadrul acestor negocieri nu va putea fi menționată sau invocată în procedura contencioasă...”

Contrar prevederilor de mai sus, reprezentantul reclamantului a dezvăluit negocierile de reglementare amiabilă, făcându-le publice. Acționând astfel, în termeni practici, el a renunțat la dreptul său de a se baza în disputele viitoare pe clauza „confidențialității negocierilor” și a deschis reprezentanților Guvernului calea spre protecția demnității lor prin intermediul procedurilor cu privire la defăimare în fața autorităților judecătorești naționale. Acest comportament neprofesionist a creat un posibil pericol ca procedurile confidențiale să devină o chestiune examinată de autoritățile judecătorești din Republica Moldova, ceea ce, în opinia mea, este inadmisibil datorită unui posibil conflict între instanțele naționale și cele internaționale.

Cu câteva ocazii, Comisia Europeană a Drepturilor Omului a examinat chestiunea încălcării clauzei de confidențialitate de către reclamanti. Spre exemplu, în cauza *Drozd v. Poland* (cererea nr. 25403/94, decizia din 5 martie 1996), Comisia a declarat: „...reclamantul a făcut publice informații confidențiale...”, „...reclamantul trebuia să fie conștient de confidențialitatea procedurilor, deoarece el a fost informat despre aceasta...”, „...părțile sunt obligate să respecte confidențialitatea procedurilor lor...” și „...comportamentul reclamantului constituie o încălcare gravă a confidențialității...”. În lumina tuturor acestor constatări, Comisia a decis să radieze cererea de pe rol.

Decizia sus-menționată mă duce la concluzia că propunerea Guvernului Republicii Moldova de a se lua o atitudine similară în această cauză nu este, în opinia mea, neîntemeiată și merita o examinare mai atentă.

Eu sunt foarte surprins și regret să notez că un reprezentant al unei organizații non-guvernamentale (ONG) atât de respectabile precum este Comitetul Helsinki dă impresia unei persoane lipsite de o etică legală și profesională elementară. În opinia mea, acest fel de comportament ar trebui să genereze un fel de reacție din partea Curții. De fapt, reprezentantul

reclamantului nu este avocat, el este doar un jurist care lucrează pentru ONG-ul menționat mai sus. Participarea sa în această cauză a fost autorizată de Curte în conformitate cu articolul 36 § 4 (a) al Regulamentului Curții (a se vedea paragraful 5 al hotărârii). Concluzia mea personală este următoarea. Curtea ar trebui să fie mult mai vigilentă atunci când aprobă participarea unor astfel de persoane în procedurile în fața ei, pentru a evita situații ambigue precum cea din această cauză.

Mai există un lucru care merită a fi menționat. În paragraful 44 al hotărârii se face referire la intenția reclamantului de a depune o nouă pretenție, citez:

„...de asemenea, el și-a exprimat intenția de a depune o nouă cerere cu privire la încălcarea principiului securității raporturilor juridice, ca urmare a casării hotărârii irevocabile.”

În același timp, în următorul paragraf (45), Curtea statuează că redeschiderea procedurilor este subiect al unei noi pretenții, citez din nou:

„...Curtea de Apel doar a redeschis procedura și că redeschiderea este acum subiectul unei noi pretenții pe care Curtea o va examina în cadrul unei cereri separate.”

Informația citată mai sus cu privire la noile pretenții este irelevantă cauzei cu privire la neexecutarea unei hotărâri judecătorești irevocabile. Există două căi posibile de a proceda în astfel de situații: fie de a comunica o nouă pretenție, dacă ea există într-adevăr sau de a nu o menționa deloc într-o hotărâre în care este examinată o cu totul altă chestiune și care nu are nici o legătură cu „o nouă pretenție pe care Curtea o va examina într-o cerere separată”.

În paragraful 49, Curtea notează: „...o cerere, în mod normal, nu ar fi respinsă ca fiind abuzivă în conformitate cu articolul 35 § 3 al Convenției în baza faptului că ea a fost „ofensatoare” sau „defăimătoare” decât dacă a fost, în mod intenționat, bazată pe fapte neadevărate”. Se face referire la *Varbanov v. Bulgaria*, nr. 31365/96, § 36, ECHR 2000-X, și *Rehak v. the Czech Republic* (citate mai sus).

Să luăm mai întâi hotărârea *Varbanov v. Bulgaria*. Eu nu sunt de acord cu această referire și paragraful citat selectat. În această hotărâre doar o parte din paragraful 36 al hotărârii *Varbanov* a fost citată. Cea de-a doua parte, unde Curtea vorbește despre criteriul „în mod intenționat bazat pe fapte neadevărate”, conține următoarea concluzie:

„...Curtea nu consideră că acesta este cazul, pretențiile reclamantului că drepturile sale garantate de Convenție au fost încălcate fiind bazate pe fapte reale, unele dintre care sunt, într-adevăr, necontestate de Guvern”.

Acesta nu este cazul în situația noastră, unde Guvernul neagă vehement orice implicare în acțiunile pretinse, spre deosebire de cauza *Varbanov*, unde concluzia a fost bazată pe fapte „...necontestate de Guvern...”. Aici apare o

întrebare referitoare la cine și ce ar trebui să dovedească în procedurile în fața acestei Curți. Dacă noi acceptăm principiul legal de mai sus „*Ei incumbit probatio qui dicit, non qui negat*”, devine clar că sarcina de probațiune revine reclamantului. În opinia mea, este sarcina reclamantului să dovedească că acuzațiile sale sunt bazate pe fapte reale, ci nu sarcina Guvernului să dovedească că el nu este vinovat. Nu mai trebuie spus faptul că nici reclamantul și nici reprezentantul său nu au prezentat vreo probă care să dovedească declarațiile lor.

În a doua cauză (*Rehak v. the Czech Republic*), după cum am menționat deja, Curtea a declarat cererea inadmisibilă din cauza acuzațiilor nefondate ale reclamantului cu privire la activitatea ilegală a anumitor reprezentanți ai Curții.

Prin urmare, ambele aceste citate ar trebui folosite în favoarea declarării inadmisibilității cererii, decât ca bază a unei constatări contrare.

2. CU PRIVIRE LA FONDUL CERERII

Este adevărat că Guvernul nu a prezentat observații cu privire la fondul cauzei (a se vedea paragraful 52 al hotărârii), dar, în orice caz, indiferent de acest fapt, eu cred că Curtea ar trebui să analizeze situația legală în cauză.

În opinia mea, această cauză se deosebește, în mod clar, de principala cauză *Prodan v. Moldova*, la fel și de alte cauze cu privire la neexecutare.

Caracteristicile care disting această cauză de alte cauze de neexecutare sunt determinate de faptul că autoritățile judecătorești ale Republicii Moldova au casat hotărârea irevocabilă în rezultatul procedurii de revizuire. Prin urmare, nu există acum o hotărâre judecătorească irevocabilă în favoarea reclamantului, adică nu există nimic care să fie executat.

În cauza *Prodan* a existat o hotărâre judecătorească irevocabilă în vigoare în favoarea reclamantului. Acest fapt constituie principala diferență – o diferență de principiu.

Eu mă îndoiesc foarte mult că Curtea ar putea acuza autoritățile naționale de neexecutarea unei hotărâri judecătorești care a fost legal casată. Eu mă îndoiesc foarte mult că reclamantul ar putea fi considerat ca având bunuri sub formă de așteptări legitime bazate pe o hotărâre judecătorească care a fost legal casată. Și mă îndoiesc foarte mult că o hotărâre judecătorească casată ar putea avea drept consecințe orice așteptări legitime care să constituie bunuri. Dimpotrivă, noi nu știm ce hotărâre vor pronunța autoritățile judecătorești ale Republicii Moldova după o nouă examinare a pretențiilor dlui Popov.

Eu accept că dlui Popov trebuie să i se restituie proprietatea sa confiscată de regimul totalitar stalinist și că nu există nici un dubiu cu privire la acest fapt. Dar dumnealui ar trebui să i se restituie propria sa proprietate, și nu cea care

aparține altor persoane. În opinia mea, a fost și continuă să fie responsabilitatea sa să dovedească că proprietatea pe care el o pretinde ca fiind a lui este fosta proprietate a părinților săi.

În paragraful 45 al hotărârii se prevede că

„...nu există o hotărâre irevocabilă care să fi stabilit că casa în cauză nu a aparținut familiei reclamantului și că reclamantul a știut acest lucru”.

Eu sunt de acord că nu există o astfel de hotărâre; în același timp, nu există o hotărâre judecătorească contrară. Astfel, situația legală nu este deloc atât de simplă. Pe de altă parte, mi se pare de neconceput că reclamantul nu a știut unde era situată propria sa casă. Dați-mi voie să vă reamintesc că reclamantul a petrecut aproximativ 16 ani în acea casă înainte ca părinții săi să fie expropriați (a se vedea paragrafele 6 și 7 ale hotărârii). Este dificil de a crede că el nu ar putea identifica casa în care a copilărit. În opinia mea, dacă autoritățile judecătorești naționale decid că casa pe care el o pretinde ca fiind a lui a aparținut altei persoane, acest lucru, în mod automat, ar duce la concluzia că el, în mod intenționat, a prezentat Curții informații false.

În ceea ce privește procedura de revizuire, dați-mi voie să vă reamintesc că Regulamentul Curții conține o prevedere similară. Articolul 80 prevede următoarele:

„În cazul descoperirii unui fapt care, prin natura sa, ar fi putut exercita o influență decisivă asupra soluției unei cauze judecate deja și care, la pronunțarea hotărârii, nu era cunoscut de Curte și nu putea, în mod rezonabil, să fie cunoscut de parte, aceasta din urmă poate, într-un termen de șase luni de la cunoașterea faptului respectiv, să sesizeze Curtea cu o cerere de revizuire a acelei hotărâri...”.

Îmi este greu să cred că Curtea noastră, într-un caz de revizuire a unei hotărâri în conformitate cu articolul 80 al Regulamentului Curții, ar fi solicitat Guvernului unei Înalte Părți Contractante să execute o hotărâre anterioară, iar ulterior, să execute și hotărârea revizuită, consecințele căreia, teoretic vorbind, ar putea fi diametral opuse celor ale primei hotărâri.

Prevederi similare se conțin în Codul de procedură civilă al Republicii Moldova. Articolul 449 (c) și articolul 450 (c) prevăd că o cerere de revizuire se depune când persoana interesată a luat cunoștință de circumstanțe sau fapte esențiale ale pricinii care nu i-au fost cunoscute anterior și nu i-au putut fi cunoscute. O astfel de cerere poate fi depusă în termen de trei luni din ziua când persoana interesată a luat cunoștință de aceste circumstanțe sau fapte esențiale.

Prevederi legale similare se conțin în legislația multor altor state.

Dacă noi acceptăm că procedura de revizuire este o modalitate legală, echitabilă și permisibilă de a schimba hotărâri judecătorești irevocabile în circumstanțe foarte specifice și excepționale, noi, de asemenea, trebuie să

acceptăm consecințele acestei proceduri în această cauză. Aceste consecințe sunt următoarele:

1. Ca rezultat al casării hotărârii judecătorești irevocabile care dă dreptul reclamantului de a obține proprietate, toate consecințele legale au încetat să existe; cu alte cuvinte, el a pierdut acum toate drepturile sale. În termeni practici, aceasta înseamnă că el nu mai are dreptul asupra a trei apartamente în cauză, iar ca rezultat, nu există o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1.

2. Ca rezultat al casării hotărârii judecătorești irevocabile, nu mai există ce executa. Dacă nu există ce executa, atunci nu poate exista o violare a articolului 6 § 1 al Convenției pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești irevocabile.

3. CU PRIVIRE LA APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

Eu nu pot fi de acord nici cu sumele acordate cu titlu de prejudiciu moral și costuri și cheltuieli.

(a) Prejudiciu

Mai întâi de toate, eu aș dori să spun că salut constatarea Curții că „chestiunea cu privire la aplicarea articolului 41 al Convenției, în ceea ce privește prejudiciul material, nu este gata pentru decizie” (a se vedea § 7 al dispozitivului hotărârii). Această concluzie este logică și rezultă din faptul că circumstanțele cauzei nu sunt destul de clare pentru a lua o decizie. În termeni practici, aceasta înseamnă că întreaga cauză nu este gata pentru examinare. Într-un mod indirect, majoritatea a recunoscut faptul că fără o hotărâre irevocabilă pronunțată de autoritățile naționale judecătorești în cauza dlui Popov, nu este posibil de a adopta o hotărâre nici în această cauză. Ceea ce eu nu pot înțelege este cum aceeași cauză poate fi gata pentru decizie în ceea ce privește prejudiciul moral, iar, în același timp, să nu fie gata pentru decizie în ceea ce privește prejudiciul material. În opinia mea, într-o astfel de situație întreaga chestiune cu privire la articolul 41 trebuia amânată până la hotărârea irevocabilă a autorităților judecătorești naționale în cauza dlui Popov.

În schimb, majoritatea a decis să acorde dlui Popov EUR 5,000 cu titlu de prejudiciu moral.

Chiar dacă noi luăm ca bază modul dubios de calcul aplicat în cauza Prodan, suma trebuie redusă la jumătate, deoarece, în cauza Prodan reclamantul a pretins șase apartamente, în timp ce în această cauză reclamantul a pretins doar trei. În cauza Prodan a existat o hotărâre irevocabilă valabilă în favoarea reclamantului, în timp ce în această cauză nu există o astfel de hotărâre.

În cauza Prodan calculele avocatului reclamantului au fost bazate pe următoarele argumente: dacă reclamantul ar fi primit apartamentele, el ar fi găsit chiriași, ar fi închiriat apartamentele și ar fi primit plăți, ar fi depozitat banii într-o bancă și ar fi obținut dobândă. În această cauză, reclamantul nu a pretins nici o dobândă bancară.

Chiar lăsând cauza Prodan la o parte, eu aș dori să spun că suma acordată în această cauză depășește limitele rezonabile și este excesiv de mare.

Dați-mi voie să amintesc că perioada de neexecutare în această cauză a fost în jur de 6 ani și 6 luni.

Este general recunoscut că executarea hotărârilor judecătorești irevocabile constituie parte a „procesului”.

În cauza *Hornsby v. Greece*, Curtea a punctat corect că executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță trebuie privită ca o parte integrantă a „procesului” în sensul articolului 6 (a se vedea *Hornsby v. Greece*, hotărâre din 19 martie 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II, p. 510, § 40).

Prin urmare, este logic de spus că întârzierile în procesul de executare a hotărârilor trebuie privite, la rândul lor, ca întârzieri în cadrul „procesului”. Și dacă acesta este cazul, în această situație, noi trebuie să urmăm hotărârile precedente cu privire la această chestiune.

Când se încearcă să se compare suma acordată în această cauză cu compensațiile acordate în alte cauze cu „proceduri excesiv de lungi”, diferența este cu adevărat frapantă.

Dați-mi voie să dovedesc concluzia mea precedentă prin niște exemple.

Cauza *Krol v. Poland* (a se vedea *Krol v. Poland*, nr. 65017/01, 28 septembrie 2004): durata procedurilor - 10 ani și 5 luni. Suma acordată - EUR 4,500.

Cauza *Przygodzki v. Poland* (a se vedea *Przygodzki v. Poland*, nr. 65719/01, 5 octombrie 2004): durata procedurilor - 7 ani și 6 luni. Suma acordată - EUR 2,500.

Cauza *Nowak v. Poland* (a se vedea *Nowak v. Poland*, nr. 27833/02, 5 octombrie 2004): durata procedurilor - 7 ani și 7 luni. Suma acordată - EUR 3,600.

Cauza *Wiatrzyk v. Poland* (a se vedea *Wiatrzyk v. Poland*, nr. 52074/99, 26 octombrie 2004): durata procedurilor - 8 ani și 6 luni. Suma acordată - EUR 3,000.

Cauza *Kusmieriek v. Poland* (a se vedea *Kusmieriek v. Poland*, nr. 10675/02, 21 septembrie 2004): durata totală a procedurilor - 9 ani și 6 luni (dintre care 8 ani și 4 luni cădeau sub jurisdicția Curții). Suma acordată - EUR 4,000.

Cauza *Kreuz v. Poland* (a se vedea *Kreuz v. Poland* (no. 2), nr. 46245/99, 20 iulie 2004): durata procedurilor - 9 ani și 3 luni. Suma acordată - EUR 3,600.

Cauza *Pasnicki v. Poland* (a se vedea *Pasnicki v. Poland*, nr. 51429/99, 6 mai 2003): durata procedurilor - 12 ani și 9 luni (dintre care 9 ani și 9 luni cădeau sub jurisdicția Curții). Suma acordată – EUR 4,500.

Această listă poate fi continuată.

În opinia mea, atitudinea luată în cauzele de mai sus trebuie luată, de asemenea, în cauzele de „neexecutare”. Motivele care m-au adus la această concluzie sunt următoarele:

Atunci când vorbim despre prejudiciul moral, mai întâi de toate vorbim despre o formă de compensare financiară pentru suferința suportată de reclamant. Eu sunt sigur că, din punct de vedere obiectiv, pentru un reclamant nu există nici o diferență la ce etapă a „procesului” – examinarea în instanța de fond, de apel, de recurs, procedurile de executare – statul nu-și îndeplinește obligațiile. Ceea ce cu adevărat contează aici este perioada de timp pe parcursul căreia reclamantul a așteptat satisfacerea cerințelor lui legale.

Ca o chestiune de principiu, sumele acordate ar trebui să fie similare în cauze în care întârzieri similare au fost constatate, probabil, cu unele ajustări în dependență de situația economică și standardele de viață existente în fiecare Stat Membru.

(b) Costuri și cheltuieli

În conformitate cu articolul 60 § 2, atunci când se pretinde o satisfacție echitabilă, „...trebuie prezentată o listă detaliată a tuturor pretențiilor, împreună cu documentele sau chitanțele care le justifică, în lipsa căreia Camera poate respinge pretențiile în totalitate sau în parte...”.

Cu multe ocazii, Curtea a declarat că numai cheltuielile realmente angajate de reclamant trebuie rambursate.

În hotărâre (a se vedea paragraful 83) se prevede că „...luând în considerație lista detaliată prezentată de reclamant...” Curtea acordă reclamantului EUR 1,000.

În aceste circumstanțe ale cauzei, când nu s-a spus nici un cuvânt despre existența vreunui document care să justifice pretențiile, așa cum este cerut de regula citată mai sus, eu am mari îndoieli că rambursarea costurilor și cheltuielilor în această cauză a fost în conformitate cu Regulamentul Curții.